

De Monitor Discriminatie 2024 is
opgesteld in samenwerking met onze
partners politie-Eenheid Den Haag en
Discriminatie.nl/denhaag

2024

Monitor Discriminatie

Haaglanden en
Hollands Midden

Discriminatie.nl
Haaglanden en Hollands Midden

Onderdeel van
Stichting iDb

Monitor Discriminatie 2024

Haaglanden en Hollands Midden

De regio Haaglanden en Hollands Midden zijn het verzorgingsgebied van de politie-Eenheid Den Haag

Colofon

Stichting iDb, Den Haag, april 2025

Opsteller: Atlin Sandvliet

Vormgeving: LenShape

Fotografie: Loesje Praktijken

Partners

In deze monitor zijn de cijfers verwerkt die inzicht verschaffen in de aard en omvang van de geregistreerde ervaren discriminatie binnen de regio's Haaglanden en Hollands Midden. De cijfers zijn ter beschikking gesteld door politie-Eenheid Den Haag, Stichting iDb, Discriminatie.nl/denhaag en het College voor de Rechten van de Mens.

De Monitor Discriminatie 2024 verschijnt gelijktijdig met 9 andere regionale rapporten en het landelijke rapport Discriminatiecijfers 2024. Het landelijk rapport Discriminatiecijfers 2024 en alle regionale rapporten zijn te vinden op de website van de landelijke vereniging van ADV's www.discriminatie.nl.

Inhoud

	Voorwoord	5
1	De context	6
	1.1 Inleiding	6
	1.2 Toelichting op de gebruikte bronnen en gegevens in de monitor	7
2	De aard en omvang van de geregistreerde ervaren discriminatie	8
	2.1 De cijfers die een indicatie geven van de aard en omvang op het landelijk niveau	8
	2.2 De situatie binnen Haaglanden en Hollands Midden	8
	2.3 Verzoeken om een oordeel voor het College voor de Rechten van de Mens	10
3	De door de ADV's geregistreerde meldingen	12
	3.1 Inleiding	12
	3.2 De discriminatiegronden	13
	3.3 De maatschappelijke terreinen	14
	3.4 De wijze van discriminatie	16
	3.5 De opvang en afwikkeling van de geregistreerde meldingen	17
	3.5.1 Inleiding	17
	3.5.2 De wijze van afwikkeling van de geregistreerde meldingen	17
4	De door de politie geregistreerde discriminatie	19
	4.1 Inleiding	19
	4.2 De samenwerking binnen de strafrechtelijke keten	19
	4.3 De aard en omvang van de incidenten en voorvallen	20
	4.4 De wijze van discriminatie	23
5	Collectieve meldingen in 2024	25
	5.1 Inleiding	25
	5.2 Terugkijkend op de zes gebeurtenissen in 2024	26
	5.3 Conclusies en aanbevelingen	35

	Bijlagen	36
1	Klacht- en incidentregistraties	46
1.1	Meldingen en klachten bij een antidiscriminatievoorziening (ADV)	46
1.2	Incidenten geregistreerd door de politie	47
1.3	Verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens	48
2	Juridisch getoetste situaties	48

Voorwoord

Het afgelopen jaar was om verschillende redenen een bijzondere periode voor partijen die actief zijn binnen het krachtenveld dat van belang is voor het bestrijden van discriminatie. Op 9 januari 2024 vond in Den Haag de lancering plaats van het landelijk meldpunt Discriminatie.nl. De lancering van het meldpunt en de campagne die ter ondersteuning van de lancering is gevoerd, leidden tot een forse toename van het aantal meldingen.

Uit de landelijke cijfers van de ADV's (de antidiscrimatievoorzieningen) blijkt dat in 2024 sprake was van een toename van 133% ten opzichte van 2023. Dit vergelijkingscijfer lag binnen Haaglanden en Hollands Midden aanmerkelijk hoger, namelijk op 181%. Ook uit de cijfers van de politie blijkt een toename van het aantal meldingen van discriminatie. De stijging ten opzichte van 2023 was op het landelijk niveau 7%. Binnen de regio Haaglanden en Hollands Midden, het werkgebied van politie-Eenheid Den Haag, was sprake van een toename van 22%.

Uit een nadere kijk op de cijfers blijkt dat de forse toename van het aantal collectieve meldingen een belangrijke verklarende factor is voor de forse stijging van het aantal incidenten en voorvallen dat in 2024 is geregistreerd. In dit stadium worden verschillende begrippen gehanteerd om de betreffende meldingen te typeren. Sommige typering, zoals bulkmeldingen en oneigenlijke meldingen, doen geen recht aan de ernst van de grieven van personen en groepen die melding maken van uitlatingen en voorvallen die zij als discriminerend ervaren. Omdat de betreffende uitlatingen en voorvallen ook negatieve effecten kunnen hebben op het vertrouwen in de overheid en instituties alsook op het vertrouwen tussen burgers onderling, is het van belang om daarop te acteren middels beleid en interventies. Hoofdstuk vijf bevat interessante informatie over de collectieve meldingen.

In de monitor wordt op basis registratiegegevens van Stichting iDb, de politie, de ADV Discriminatie.nl/denhaag en het College voor de Rechten van de Mens, inzicht verschaft in de aard en omvang van de geregistreerde discriminatie in 2024. In hoofdstuk 5 is bijzondere aandacht geschonken aan de netgenoemde collectieve meldingen. Er zijn ook voorstellen gedaan voor beleid en interventie.

Bij het opstellen van de monitor heb ik, evenals in het afgelopen jaar, kunnen rekenen op de waardevolle inbreng van Mark van de Sande, de contactpersoon voor de ADV's bij politie-Eenheid Den Haag, en mijn collega's Mireille Bijnsdorp en Aroena Moennalal. Defne Agar van de ADV Discriminatie.nl/denhaag heeft ook medewerking verleend door aanvullende gegevens te verstrekken over de registreerde meldingen in de gemeente Den Haag.

Ik hoop dat de gepresenteerde cijfers, de voorbeelden uit de praktijk van de klachtbehandeling en de toegepaste interventies inzicht verschaffen in het werk dat vanuit verschillende invalshoeken en door verschillende partijen wordt verzet om discriminatie te bestrijden.

Atlin Sandvliet
*Directeur van Stichting voor
Inclusie en discriminatiebestrijding*

1 De context

1.1 Inleiding

Personen die met discriminatie worden geconfronteerd kunnen hiervan meldingen maken bij een Antidiscriminatievoorziening (een ADV) of aangifte doen bij de politie. Men kan ook op eigen initiatief of met ondersteuning van een ADV het College voor de Rechten van de Mens (CRM) benaderen met het verzoek om een oordeel over een situatie waarbij ongelijke behandeling is ervaren. In deze monitor zijn de gegevens opgenomen en verwerkt die betrekking hebben op de meldingen, aangiften en verzoeken om een oordeel. Het gaat om incidenten en voorvallen die door inwoners uit de regio Haaglanden en Hollands Midden zijn ervaren of door een medewerker van een ADV zijn waargenomen. In 2024 ging het in totaal om het 3.238 gevallen, een forse stijging van 77% ten opzichte van het totaal van 2023. In de monitor over 2023 werd nog een stijging van 20% ten opzichte van 2022 gesignaleerd.

De forse stijging was zowel bij de ADV's als bij de politie merkbaar. In 2023 registreerde de politie-Eenheid Den Haag, de eenheid die verantwoordelijk is voor de regio Haaglanden en Hollands Midden, 1140 incidenten en voorvallen met een discriminatoir karakter. Dit aantal werd in 2024 ruim overschreden en steeg naar 1.389, een toename van 22% ten opzichte van 2023.

Als de registraties van de ADV's nader worden bekeken dan blijkt dat 2024, voor wat betreft de omvang van het aantal meldingen van ervaren discriminatie, een bijzonder jaar was. Op het landelijk niveau werden in totaal 14.796 meldingen van ervaren of gesignaleerde discriminatie opgevangen en behandeld, een stijging van 133% ten opzichte van 2023. Het percentage lag in de regio Haaglanden en Hollands Midden aanmerkelijk hoger, namelijk op 181%. In 2023 registreerden de ADV's binnen deze regio in totaal 635 meldingen en in 2024 een totaal van 1.787. Verklarende factoren voor de extreme toename van het aantal registraties zijn:

- De inrichting van het landelijk meldpunt Discriminatie.nl: de start van het meldpunt in januari 2024 heeft geleid tot vergroting van de naamsbekendheid van de ADV's en, in het verlengde daarvan, tot vergroting van de bereidheid om ervaren discriminatie te melden.
- De effecten van de campagne die tijdens en na de lancering van het landelijk meldpunt is gevoerd.

Op grond van signalen uit de binnengekomen meldingen mag de conclusie worden getrokken dat de toegenomen meldingsbereidheid een sterke invloed heeft gehad op de omvang en aard van de meldingen die worden getypeerd als collectieve meldingen. Dat zijn meldingen als gevolg van gebeurtenissen die verontwaardiging, bezorgdheid of maatschappelijk onrust veroorzaken binnen de samenleving en in het bijzonder onder personen of groepen die zo'n gebeurtenis als een uiting van ongelijke behandeling ervaren. Omdat het aantal collectieve meldingen in 2024 extreem hoog was, wordt in hoofdstuk 6 van de monitor nader inzicht verschaft in de aard en omvang alsook in de wijze waarop de betreffende meldingen zijn opgevangen en behandeld.

In de monitor van 2023 is verwezen naar gegevens uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (het CBS) die inzicht verschaffen in de wijze waarop personen, die discriminatie ervaren, hulp en ondersteuning zoeken. Recente gegevens die inzicht verschaffen in dit hulpzoekgedrag bevestigen het beeld dat een kleine, en wellicht een selecte, groep ervaren discriminatie buiten de persoonlijke sociale basis meldt. Uit de cijfers van het CBS blijkt het volgende:

- Een kwart van de Nederlanders van 15 jaar en ouder had in 2023 discriminatie ervaren.
- Van de netgenoemde groep heeft 11% dit gemeld bij de politie of een ADV¹.

Het gesignaleerde hulpzoekgedrag en de lage meldingsbereidheid vragen om nuancering van conclusies die op grond van de registraties van de politie en de ADV's kunnen worden getrokken. De cijfers die in deze monitor zijn verwerkt geven dan ook een indicatie van de aard en omvang van discriminatie in gemeenten binnen de regio's Haaglanden en Hollands Midden.

1.2 Toelichting op de gebruikte bronnen en gegevens in de monitor

In bijlage 10 van de monitor zijn de bronnen, die bij het opstellen van deze monitor zijn gebruikt of geraadpleegd, toegelicht. Hiertoe behoren de registratiegegevens van de ADV's, in dit geval Stichting iDb en Discriminatie.nl/denhaag, en de registraties van meldingen en aangiften die politiefunctionarissen in het bedrijfsprocessensysteem BVH hebben ingevoerd. Deze gegevens zijn, na screening door materiedeskundigen van de Nationale Politie ter beschikking gesteld.

Er is ook gebruik gemaakt van gegevens van het CRM. Deze gegevens hebben betrekking op zaken die personen uit de regio's Haaglanden en Hollands Midden ter beoordeling hebben voorgelegd aan het CRM.

1 CBS, ervaren discriminatie in Nederland, december 2024.

2 De aard en omvang van de geregistreeerde ervaren discriminatie

2.1 De cijfers die een indicatie geven van de aard en omvang op het landelijk niveau

In 2024 registreerden de ADV's en de politie op het landelijk niveau in totaal 24.409 meldingen/aangiften van incidenten en voorvallen met een discriminatoir karakter. Ten opzichte van 2023 was sprake van een forse stijging, met name bij het aantal registraties door de ADV's. In 2024 registreerden de ADV's in totaal 14.796 meldingen. Dit betekent dat ten opzichte van 2023 sprake is geweest van een toename van 133%. De forse stijging van het aantal registraties door de ADV's is sterk beïnvloed door de inrichting van het landelijk meldpunt Discriminatie.nl en door de campagne die rondom de lancering van het meldpunt is gevoerd. Deze activiteiten hebben geleid tot vergroting van de naamsbekendheid hetgeen een positief effect kan hebben op de meldingsbereidheid bij ervaren en gesignaleerde discriminatie.

In hoofdstuk 5 van de monitor wordt aandacht besteed aan de collectieve meldingen die, zowel op het landelijk als lokaal niveau, sterk zijn toegenomen. Hiertoe behoren meldingen naar aanleiding van gebeurtenissen die, door de bedoelde of onbedoelde ongelijke behandeling of dreiging, grote impact hebben of kunnen hebben op personen en groepen die de betreffende gebeurtenissen als discriminerend ervaren.

Bij de registraties van de politie was ook sprake van een stijging, zij het dat deze minder extreem was dan de forse toename bij de ADV's. In 2023 registreerde de politie op het landelijk niveau in totaal 8.990 incidenten en voorvallen en in 2024 een totaal van 9.613, een stijging van 7%.

Evenals in voorgaande jaren was herkomst/huidskleur de discriminatiegrond die het meest is geregistreerd, zowel door de politie als de ADV's. Discriminatie op grond van seksuele gerichtheid/identiteit was evenals in voorgaande jaren een van de meest geregistreeerde discriminatiegronden. Dit blijkt vooral uit de cijfers van de politie. Bij de ADV's kwam het aantal registraties waarbij sprake was van discriminatie op de netgenoemde grond overeen met 7% van het totaal in 2024.

Voor meer informatie over de landelijke cijfers wordt verwezen naar de landelijke rapportage die gelijktijdig zal worden uitgebracht met dit regionale rapport.

2.2 De situatie binnen Haaglanden en Hollands Midden

In tabel 1 zijn de door de politie en de ADV's geregistreeerde incidenten en voorvallen in 2024 en 2023 opgenomen alsook de verzoeken van inwoners uit Haaglanden en Hollands aan het CRM om een oordeel over hun zaak. Zowel bij de politie als bij de ADV's werden in 2024 meer incidenten en voorvallen geregistreeerd dan in 2023. De stijging ten opzichte van 2023 lag bij de politie in Haaglanden en Hollands Midden procentueel een stuk hoger dan het landelijk percentage van 7%. In 2023 registreerde de politie in totaal 1.140 incidenten en voorvallen en in 2024 een totaal van 1.389 hetgeen overeenkwam met een stijging van 22%.

Ook bij de registraties van de ADV's was procentueel sprake van een sterkere stijging ten opzichte van 2023 dan op grond van het landelijk beeld mocht worden verwacht. Op het landelijk niveau was sprake van een stijging van 133% procent. Dit percentage werd in Haaglanden en Hollands Midden sterk overschreden. De stijging van 635 registraties in 2023 naar 1.787 in 2024 kwam overeen met 181%.

Uit de cijfers die betrekking hebben op de gevraagde oordelen door het CRM vertonen eveneens een stijging ten opzichte van 2023. In 2023 werden in totaal 52 zaken ter beoordeling voorgelegd aan het college en in 2024 ging het om 62 zaken.

Tabel 1: Het aantal geregistreerde incidenten, voorvallen en verzoeken om een oordeel door personen uit Haaglanden en Hollands Midden, in 2024 en 2023

	2024	2023
DOOR DE ADV'S GEREGISTREERDE MELDINGEN	1.787	635
DOOR DE POLITIE GEREGISTREERDE INCIDENTEN EN VOORVALLEN ²	1.389	1.140
INSTROOM VAN VERZOeken OM EEN OORDEEL DOOR HET COLLEGE VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS	62	52

² Dit is inclusief het aantal geregistreerde incidenten en voorvallen waarbij politiefunctionarissen zelf slachtoffer waren van discriminatie.

Er is ook gekeken naar eventuele verschillen in de aard van de discriminatie tussen de landelijke cijfers en de cijfers die betrekking hebben op de regio Haaglanden en Hollands Midden. De verschillen die in het oog springen zijn:

- De ADV's in Haaglanden en Hollands Midden registreerden in 2024 relatief minder meldingen over discriminatie op basis van herkomst/huidskleur en seksuele gerichtheid/identiteit en meer op niet-wettelijke gronden.
- In 2024 zijn in Haaglanden en Hollands Midden relatief meer incidenten en voorvallen geregistreerd op de maatschappelijke terreinen buurt/wijk, commerciële dienstverlening, horeca/amusement en minder op de maatschappelijke terreinen collectieve voorzieningen en openbare ruimte/publiek domein.

2.3 Verzoeken om een oordeel aan het College voor de Rechten van de Mens

In 2024 heeft het CRM 62 verzoeken om een oordeel ontvangen van inwoners uit Haaglanden en Hollands Midden en 18 oordelen uitgesproken over verzoeken die in 2024 of daarvoor waren ingediend door inwoners van Haaglanden en Hollands Midden. Het aantal verzoeken in 2024 lag hoger dan in 2023; 62 in 2024 en 52 in 2023. In 2024 heeft het CRM 17 uitspraken gedaan naar aanleiding van verzoeken die, ter beoordeling, waren ingediend door inwoners van gemeenten binnen de regio Haaglanden en Hollands Midden. Bij 10 van de betreffende zaken was, volgens het CRM, sprake van verboden onderscheid/strijdig met de wet.

De toename van het aantal zaken dat door inwoners van Haaglanden en Hollands Midden aan het CRM was voorgelegd was vooral te merken bij verzoeken om een oordeel over ongelijke behandeling op grond van ras (9 verzoeken in 2023 tegenover 18 in 2024) en geslacht (9 in 2023 tegenover 13 in 2024). Alleen bij nationaliteit was sprake van een afwijkende ontwikkeling, een daling van het aantal verzoeken van 10 in 2023 naar 4 in 2024.

Bij de maatschappelijk terreinen vallen de volgende ontwikkelingen op:

- Het aantal verzoeken dat betrekking had op arbeid-aangaan en beëindiging arbeidsrelatie steeg van 9 naar 16.
- Het aantal verzoeken op het terrein van sociale bescherming, een maatschappelijk terrein dat vanaf 2022 wordt geregistreerd, daalden van 10 in 2023 naar 2 in 2024.

Als de discriminatiegronden en de maatschappelijk terreinen aan elkaar worden gekoppeld, dan blijkt dat de ervaren ongelijke behandeling op grond van ras in 2024 vooral werd ervaren op het maatschappelijk terrein goederen en diensten. Dit gold voor bijna de helft van de verzoeken. In 2022 ging het nog om 16%. Bij deze discriminatiegrond valt ook op dat het aantal verzoeken om een oordeel over ongelijke behandeling op het terrein van sociale bescherming sterk is afgenomen. In 2023 ging het nog om 9 verzoeken en in 2024 om 4. Opmerkelijk is wel dat alle verzoeken om een oordeel over ongelijke behandeling op dit terrein betrekking hadden op de discriminatiegrond ras. In 2023 hadden de verzoeken om een oordeel over discriminatie op de netgenoemde grond vooral betrekking op het terrein goederen en diensten, 7 van de 9 verzoeken. Uit de cijfers van 2024 blijkt dat het terrein goederen en diensten nog steeds het vaakst voorkomt maar dat de toename van het aantal verzoeken vooral het gevolg is van de stijging op het maatschappelijk terrein sociale bescherming. In 2024 ging het bij een kwart van de verzoeken om een oordeel over ervaren ongelijke behandeling op grond van ras. Opmerkelijk is ook dat alle verzoeken om een oordeel op het terrein van sociale bescherming in 2024 betrekking hadden op discriminatiegrond ras.

Ervaren discriminatie op grond van geslacht had in 2024 vooral betrekking op het maatschappelijk terrein arbeid-aangaan en beëindiging arbeidsrelatie. Bij 9 van de 13 verzoeken die betrekking hadden op de discriminatiegrond geslacht ging het om discriminatie op het terrein aangaan en beëindiging arbeidsrelatie, een behoorlijke afwijking ten opzichte van 2024. Toen ging het vooral om arbeidsomstandigheden, arbeid overig en het terrein goederen en diensten.

Tabel 2: Verzoeken om een oordeel door het College voor de Rechten van de Mens, in 2024 en 2023

DISCRIMINATIEGROND	2024	2023
ARBEIDSUUR	2	2
BURGERLIJKE STAAT	1	1
GESLACHT	13	9
GODSDIENST	2	4
HANDICAP/CHRONISCHE ZIEKTE	15	13
HERKOMST/HUIDSKLEUR	18	9
LEEFTIJD	4	2
LEVENSOVERTUIGING	0	0
NATIONALITEIT	4	10
POLITIEKE OVERTUIGING	0	1
SEKSUELE GERICHTHEID/IDENTITEIT	1	0
WAZO-VERLOF	1	1
OVERIGE	0	0
GROND ONBEKEND	1	2
GEEN GROND	0	1
TOTAAL	62	52

3 De door de ADV's geregistreeerde meldingen

3.1 Inleiding

In de monitor van 2022 werd al melding gemaakt van een toename van het aantal meldingen op niet-wettelijke discriminatiegronden. De toename was vanaf 2020 zichtbaar en de stijgende trend heeft zich in 2024 voortgezet. In 2024 registreerden de ADV's 397 meldingen waarbij sprake was van niet-wettelijke gronden. Dit aantal kwam overeen met een vijfde van alle registraties. In hoofdstuk 5 wordt, zoals toegezegd, extra aandacht besteed aan het groot aantal meldingen op niet-wettelijke gronden dat in 2024 is opgevangen en behandeld.

Als de netgenoemde categorie van meldingen buiten beschouwing worden gelaten dan blijkt dat er, bij een vergelijking van de cijfers van 2024 en 2023, geen grote verschillen zijn waar te nemen bij de percentages die betrekking hebben op de onderscheiden discriminatiegronden. Het percentage van discriminatie op grond van herkomst/huidskleur is weliswaar licht gedaald maar desondanks is ervaren discriminatie op de netgenoemde grond nog steeds de meeste voorkomende registratie.

3.2 De discriminatiegronden

Tabel 3: Door de ADV's geregistreeerde incidenten en voorvallen naar discriminatiegrond in 2024 en 2023

DISCRIMINATIEGROND	2024	2023
ANTISEMITISME ³	13	10
ARBEIDSCONTRACT	5	5
ARBEIDSDUUR	1	0
BURGERLIJKE STAAT	4	5
GESLACHT	183	62
GODSDIENST	145	51
HANDICAP/CHRONISCHE ZIEKTE	111	75
HERKOMST/HUIDSKLEUR	766	308
LEEFTIJD	34	21
LEVENSOVERTUIGING	1	6
NATIONALITEIT	78	21
POLITIEKE GEZINDHEID	11	5
SEKSUELE GERICHTHEID/IDENTITEIT	80	36
NIET-WETTELIJKE GRONDEN	397	70
ONBEKEND	69	23
TOTAAL⁴	1.898	698

3 Antisemitische incidenten vallen juridisch gezien onder discriminatie op grond van godsdienst en/of onder discriminatie op grond van ras. Omdat dit onderscheid bij de registratie lastig is te maken, hebben de ADV's besloten om antisemitisme apart weer te geven.

4 Het aantal registraties op basis van discriminatiegrond ligt hoger dan het totaal van de opgevangen meldingen in 2024 (namelijk 1.787) omdat er bij sommige meldingen sprake kan zijn van meerdere discriminatiegronden.

Op basis van de cijferopstelling in tabel 3 en de onderliggende stukken kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Het aantal meldingen waarbij sprake was van niet-wettelijke gronden vervijfvoudigde tussen 2023 en 2024. De stijging was vooral te merken bij de meldingen die betrekking hadden op het maatschappelijk terrein collectieve voorzieningen. Bij de ervaren ongelijke behandeling werd vaak de toegankelijkheid van voorzieningen genoemd.
- Discriminatie op grond van geslacht is tussen 2023 en 2024 verdrievoudigd (een toename van 191%) en dit geldt ook voor discriminatie op grond van godsdienst, vooral gericht tegen moslims (een toename van 184%).
- Discriminatie op grond van herkomst/huidskleur was, evenals in voorgaande jaren, de meest geregistreerde discriminatiegrond. Bij 40% van alle meldingen in 2024 ging het om ervaren discriminatie op grond van herkomst/huidskleur.
- De stijging van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid/identiteit lag procentueel weliswaar lager maar de verdubbeling van het aantal meldingen ten opzichte van 2023 vraagt om bijzondere aandacht, vooral vanwege de toenemende incidenten en voorvallen waarbij uitlatingen gepaard gaan met geweld.

3.3 De maatschappelijke terreinen

Bij de maatschappelijke terreinen was arbeidsmarkt gedurende een zeer lange periode het maatschappelijk terrein waarover de meeste meldingen van discriminatie werden geregistreerd. In 2020 en 2021 waren de meldingen die over dit maatschappelijk terrein gingen nog steeds hoog maar door de coronacrisis en de maatregelen die werden genomen om de crisis te bestrijden, stegen de meldingen van discriminatie op de terreinen collectieve voorzieningen en commerciële dienstverlening naar ongekeerde hoogte. Uit de cijfers die betrekking hebben op het jaar 2021 blijkt bijvoorbeeld dat bijna 40% van de meldingen die toen bij de ADV's binnenkwamen betrekking had op de netgenoemde twee maatschappelijke terreinen. Het aantal meldingen over discriminatie op de arbeidsmarkt kwam toen overeen met slechts 15% van het totaal.

In 2023 vertoonde de verdeling naar maatschappelijke terreinen weer veel overeenkomsten met de precorona periode, de periode vóór 2021: discriminatie op de arbeidsmarkt werd weer het meeste geregistreerde maatschappelijk terrein. De situatie zou in 2024 drastisch veranderen, want toen was discriminatie op het terrein van collectieve voorzieningen verreweg het meest geregistreerde maatschappelijk terrein, namelijk 27% van het totaal.

Als de meest voorkomende discriminatiegronden, in dit geval herkomst/huidskleur, niet-wettelijke gronden, geslacht en godsdienst, worden gekoppeld met de onderscheiden maatschappelijke terreinen, blijkt het volgende:

- De meeste meldingen van discriminatie op grond van herkomst/huidskleur vond plaats op de terreinen collectieve voorzieningen (24%), media/reclame (15%) en arbeidsmarkt (11%).
- Discriminatie op niet-wettelijke gronden werd vooral ervaren op het terrein van collectieve voorzieningen (61% van de 397 registraties die vooral betrekking hebben op coronamaatregelen en de effecten daarvan op het sociaal maatschappelijk functioneren).
- De meeste meldingen van discriminatie op grond van geslacht (64% van de 181 meldingen) vond plaats op de arbeidsmarkt.
- Discriminatie op grond van godsdienst werd vooral ervaren op het terrein van publieke/politieke opinie (22% van de 145 meldingen), arbeidsmarkt (15%) en media/reclame (13%).

Meer informatie over de relatie tussen de discriminatiegronden en maatschappelijk terreinen is te vinden in bijlage 5 van de monitor.

Tabel 4: Door de ADV's geregistreerde klachten en meldingen naar maatschappelijk terrein in 2024 en 2023

MAATSCHAPPELIJK TERREIN	2024	2023
ARBEIDSMARKT	298	129
BUURT/WIJK	92	58
COLLECTIEVE VOORZIENINGEN	512	117
COMMERCIEËLE DIENSTVERLENING	138	88
HORECA/AMUSEMENT	80	21
HUISVESTING	37	18
MEDIA EN RECLAME	146	11
ONDERWIJS	64	43
OPENBARE RUIMTE /PUBIEK DOMEIN	82	59
POLITIE /OPENBAAR MINISTERIE/VREEMDELINGEDIENST	37	22
PRIVÉSFEER	34	17
PUBLIEKE/POLITIEKE OPINIE	108	17
SPORT EN RECREATIE	71	24
OVERIG/ONBEKEND	88	11
TOTAAL	1.787	635

3.4 De wijze van discriminatie

In tabel 5 is een verdeling gemaakt naar de wijze waarop de ervaren en gesignaleerde discriminatie had plaatsgevonden. Uit de gegevens blijkt dat bij verreweg de meeste incidenten en voorvallen sprake was van omstreden behandeling en vijandige bejegening. Ruim de helft (52%) van de geregistreerde discriminatie vond plaats door omstreden behandeling en bij 38% was sprake van discriminatie door vijandige bejegening.

Omstreden behandeling werd vooral geregistreerd bij meldingen over discriminatie op de terreinen collectieve voorzieningen en commerciële dienstverlening.

De extreem hoge toename van het aantal incidenten en voorvallen waarbij discriminatie gepaard ging met bedreiging is zorgwekkend. Dit vraagt om nader onderzoek naar de wijze waarop effect kan worden opgetreden, vooral bij commune delicten met een discriminatie aspect.

Tabel 5: De geregistreerde meldingen naar wijze van discriminatie

WIJZE VAN DISCRIMINATIE	2024	2023
BEDREIGING	122	35
GEWELD	41	32
OMSTREDEN BEHANDELING	996	328
VIJANDIGE BEJEGENING	731	276
OVERIGE/ONBEKEND	32	16
TOTAAL *	1.922	687

* Ook hier geldt dat het totaal hoger ligt dan het aantal meldingen dat in 2023 is geregistreerd (namelijk 1787) omdat een melding betrekking kan hebben op meerdere wijze van discriminatie.

3.5 De opvang en afwikkeling van de geregistreerde meldingen

3.5.1 Inleiding

Het opvangen en behandelen van meldingen en klachten verloopt conform wettelijke eisen, het klachtenprotocol die leden van de landelijke vereniging van de ADV's (Discriminatie.nl) volgen en volgens aanvullende kwaliteitscriteria van Stichting iDb. De aanvullende kwaliteitscriteria van Stichting iDb zijn afgeleid van het dienstenmodel waarin het aanbod van de organisatie is genormeerd en geharmoniseerd. Per deeltraject is aangegeven waaraan de eerste opvang en het vervolg van de dienstverlening moeten voldoen.

Op het landelijk niveau zijn afspraken gemaakt over de basiskwaliteitseisen waaraan de opvang en klachtbehandeling van de aangesloten ADV's moet voldoen.

De cijferopstelling in tabel 6 geeft inzicht in de wijze waarop het aanbod in 2024 werd afgestemd op de vraag van de melders. Voor de goede orde wordt gewezen op het feit dat de eigen waarnemingen en signalen, die Stichting iDb in het kader van het HSV-project en andere voorliggende voorzieningen heeft geregistreerd, niet in de tabel zijn opgenomen. De eigen waarnemingen en signalen zullen wel aan de orde komen in de inhoudelijke jaarverslagen die aan de gemeenten zullen worden aangeboden en in het signaleringsrapport dat jaarlijks in oktober wordt uitgebracht.

3.5.2 De wijze van afwikkeling van de geregistreerde meldingen

Het voornemen van de ADV's om meer in te zetten op bemiddeling en om de deskundigheid van de medewerkers op dit gebied te bevorderen, was nodig om een adequate wijze in te spelen op de forse toename van het aantal zaken waarbij de klachtbehandelaars hun kennis en deskundigheid moesten inzetten op het gebied van bemiddeling. Het totaal van deze zaken was, vergeleken met het totaal van de meldingen in 2024 weliswaar niet hoog maar tussen 2023 en 2024 werd bij ruim driemaal meer meldingen bemiddeld dan in 2023. Opmerkelijk is wel dat het aantal zaken waarbij is doorverwezen flink is afgenomen, zowel qua aantal als qua percentage.

Tabel 6: De door de ADV's geregistreerde meldingen naar de wijze van opvang en behandeling

	2024	2023
ADVIES EN INFORMATIE	815	385
ALLEEN REGISTRATIE	733	213
BEÏNVLOEDING BELEID	15	14
BEMIDDELING	78	22
BIJSTAAN IN PROCEDURES	8	5
DOORVERWIJZING	125	161
EIGEN ONDERZOEK/OVERIG	30	5
TOTAAL	1.804	805

4 De door de politie geregistreeerde discriminatie

4.1 Inleiding

Elke burger die slachtoffer of getuige is van strafbare discriminatie kan daarvan melding maken bij de politie of aangifte doen. Ook politiefunctionarissen kunnen uit eigen beweging proces-verbaal opmaken wanneer zij getuige of zelf slachtoffer zijn van discriminatie. Alle meldingen en aangiften die de politie ontvangt worden in principe geregistreerd in het bedrijfsprocessensysteem BVH. Dit systeem wordt op het landelijk niveau door de politie doorzocht naar incidenten en voorvallen met een mogelijk discriminatoir karakter. De incidenten en voorvallen worden vervolgens door materiedeskundigen gescreend en voorzien van aanvullende informatie over de discriminatiegrond, de wijze van discriminatie en of het slachtoffer van de geregistreeerde discriminatie een werknemer met een publieke functie betrof, bijvoorbeeld een politiefunctionaris. De gegevens worden op het landelijk niveau verwerkt in zaakoverzichten. Deze overzichten worden op eenheidsniveau ter beschikking gesteld aan de contactpersonen bij de politie en aan de daarvoor aangewezen medewerkers van de ADV's die de betreffende informatie vertrouwelijk moeten behandelen.

Het afstemmingsoverleg op het operationeel niveau tussen de politie, het openbaar ministerie en de ADV's, dat door het openbaar ministerie wordt voorgezeten, leent zich bij uitstek voor het bespreken van de gegevens in de zaakoverzichten en voor het uitwisselen en delen van informatie over belangwekkende ontwikkelingen. Dit is een voorwaarde voor de gewenste proactieve opstelling en gerichte aanpak bij zaken die een gebundelde aanpak vereisen, zoals discriminatie binnen de directe woonomgeving en andere commune delicten met een discriminatieaspect. Gegevens die in het kader van deze aanpak worden verzameld kunnen worden gebruikt om de informatiepositie van de politie en de ADV te verbeteren, vooral omdat discriminatie op maatschappelijke terreinen sinds enkele jaren niet meer uit het registratiesysteem van de politie is te halen.

4.2 De samenwerking binnen de strafrechtelijke keten

In de monitor van 2023 is al melding gemaakt van de relevante intermediaire rol die de aandachtfunctionaris discriminatie bij de politie-Eenheid Den Haag vervult. Dankzij de inbreng van deze functionaris kan snel en gericht worden gehandeld bij meldingen en aangiften waarbij een gebundelde aanpak vanuit het perspectief van de melder/het slachtoffer of in het belang van de kwaliteit van de dienstverlening van de samenwerkingspartners, gewenst is. De goede samenwerking op het operationeel niveau is in 2024 voortgezet.

Op basis van de informatie die met partners binnen de strafrechtelijke keten is uitgewisseld en gedeeld over belangwekkende ontwikkelingen en gewenste interventies zijn in 2024 verschillende activiteiten uitgevoerd en initiatieven ontplooid, zoals:

- Het verzorgen van een training aan medewerkers van het Regionaal Service Centrum (het RSC) van de politie zodat zij over de kennis, vaardigheden en houding beschikken die hen in staat stelt om zorg te dragen voor een betekenisvolle eerste opvang en doorverwijzing, zowel intern als extern, bij meldingen die binnenkomen over discriminatie of commune delicten met een discriminatieaspect. Tijdens de training is bijzondere aandacht besteed aan gespreksvoering in situaties waarbij ervaren discriminatie grote gevolgen kan hebben voor een persoon.

- In goed overleg met de politie-eenheid is bijdrage verleend aan een training voor hulpofficieren om de sensitiviteit en handelingsvaardigheden te vergroten bij commune delicten met een discriminatieaspect. Doel van de training was om handreikingen te doen zodat de hulpofficieren alert zijn en het discriminatieaspect scherp in beeld krijgen en daarop kunnen acteren.
- Het managementteam van de politie van de Eenheid Den Haag, waaronder de eenheidsleiding, is in september 2024 geïnformeerd over de werking van de ADV. Tijdens de bijeenkomst is gesproken over de wijze waarop gesignaleerde knelpunten binnen het samenwerkingsverband tussen de politie en de ADV's kunnen worden opgelost. De bereidheid is uitgesproken om bij zaken, waarbij doorverwijzing naar de ADV of de politie gewenst is, zorg te dragen voor een warme doorverwijzing en overdracht.

In november 2024 hebben de leden van het Regionaal Discriminatieoverleg (het RDO), i.c. het openbaar ministerie, de politie en de ADV's, afgesproken dat er in 2025 maandelijks een online operationeel overleg zal worden gehouden.

4.3 De aard en omvang van de incidenten en voorvallen

In 2024 registreerde de politie in totaal 1.389 voorvallen en incidenten. Ten opzichte van 2023, toen 1.140 incidenten en voorvallen werden geregistreerd, was sprake van een toename van 22%. Dit percentage lag aanmerkelijk hoger dan het percentage dat betrekking heeft op de landelijke cijfers. Op het landelijke niveau was in 2023 sprake van 8.990 registraties. In 2024 ging het om 9.613, een toename van 7%.

De toename van het aantal registraties was in kwantitatief opzicht vooral te merken bij de incidenten en voorvallen waarbij sprake was van discriminatie op grond van herkomst/huidskleur. Discriminatie op grond van herkomst/huidskleur is al jarenlang de meeste voorkomende discriminatiegrond. In 2023 ging het nog om 464 incidenten en voorvallen, 41% van de totale registraties in dat jaar, en in 2024 om 608 gevallen.

Discriminatie op grond van herkomst/huidskleur gebeurde vooral door uitlating of door uitlating in combinatie met geweld. In 2024 ging het om 80% van alle incidenten en voorvallen waarbij sprake was van discriminatie op de netgenoemde grond. Deze ervaring kan grote impact hebben op personen die daarmee worden geconfronteerd, zoals bij de onderstaande ingrijpende gebeurtenis:

Een vrouw gaat samen met haar nichtje naar een supermarkt in Den Haag. Na binnenkomst in de supermarkt wil ze een boodschappenmandje pakken, maar dit gaat niet omdat een man voor de mandjes staat. Aangeefster vraagt de man of hij aan de kant wil gaan, zodat zij een mandje kan pakken. Als reactie roept de man “kanker Marokkaan” naar haar, en blijft voor de ingang van de winkel staan. Wanneer de man vervolgens de winkel in loopt en een winkelmandje pakt, gaat aangeefster ook naar binnen. De man slaat haar met het winkelmandje in haar gezicht. Het nichtje van aangeefster zegt dat aangeefster bloed op haar gezicht heeft, en aangeefster belt de politie. Voordat de politie aankomt spreekt aangeefster kort met de man, die in de winkel is blijven staan, ook omdat er beveiligers en andere mensen naar hen toe zijn gekomen. De man geeft aan dat hij niets heeft gedaan.

Het verloop van de zaak:

De verdachte is aangehouden en er is proces-verbaal opgemaakt.

Omdat discriminatiezaken qua aanleiding en wijze van discriminatie kunnen verschillen en daardoor specifieke eisen stelt aan het optreden van de politie, wordt soms gekozen voor een aanpak waarbij een inbreng van anderen wordt verwacht. De relevantie van de gebundelde aanpak blijkt uit de onderstaande casus waarbij discriminatie op grond van godsdienst heeft plaatsgevonden op het maatschappelijk terrein onderwijs en door vijandige bejegening:

Een vijftienjarig meisje, afkomstig uit Syrië, wordt regelmatig op school lastiggevallen. Ze heeft eerder in vertrouwen haar vriendinnen een filmpje gestuurd waarop ze zonder hoofddoek te zien is. Dit mag zij aan haar vriendinnen laten zien, maar uit geloofsovertuiging wil zij niet dat mannen haar zonder hoofddoek zien. Dit filmpje is op TikTok terecht gekomen. Het meisje wordt sindsdien regelmatig na school opgewacht, waarbij er wordt geprobeerd om haar hoofddoek van haar hoofd te trekken.

Verloop van de zaak:

De politie heeft verschillende gesprekken met de schooldirectie gevoerd. De school heeft een zorgmelding opgemaakt en melding gedaan bij Veilig Thuis Haaglanden.

Discriminatie op grond van seksuele gerichtheid/identiteit was, evenals in 2023, de op een na meest voorkomende discriminatiegrond. Bij bijna een kwart van de registraties (335 van de 1.389) ging het om discriminatie op de netgenoemde grond. Achter de geregistreerde incidenten en voorvallen zitten vaak verhalen die zeer pijnlijk zijn en een grote impact kunnen hebben, zoals de ervaring van een man die zeer vijandig werd bejegend en geslagen binnen de openbare ruimte:

Een man die 's nachts na een bezoek aan een bar, in het centrum van een stad, naar huis fietst wordt door een groepje van vijf jongens uitgescholden voor "kankerhomo". Er ontstaat een lichte woordenwisseling, en de man wordt door een van de jongens in zijn gezicht geslagen. Hij vlucht naar huis en belt zijn moeder over wat hem was overkomen. De moeder belt de politie en de man doet enkele dagen later aangifte van mishandeling.

Verloop van de zaak:

Na de aangifte heeft de politie een buurtonderzoek gestart. Ook zijn camerabeelden gevorderd van een geldautomaat in de omgeving waar de mishandeling heeft plaatsgevonden.

Tabel 7: Door de politie geregistreerde incidenten naar discriminatiegrond in Haaglanden en Hollands Midden in 2024 en 2023

DISCRIMINATIEGROND	2024	2023
ANTISEMITISME ⁵	225	189
GESLACHT	17	10
GODSDIENST	69	36
HANDICAP/CHRONISCHE ZIEKTE	9	14
HERKOMST/HUIDSKLEUR	608	464
SEKSUELE GERICHTHEID/IDENTITEIT	335	287
ONBEKEND/OVERIG	126	140
TOTAAL	1.389	874

5 Antisemitische incidenten vallen juridisch gezien onder discriminatie op grond van herkomst en/of onder discriminatie op grond van godsdienst.

De cijfers die ter beschikking staan ten behoeve van de monitor zijn niet toereikend om een gedegen analyse te maken van de aard en omvang van de discriminatie op grond van seksuele gerichtheid en seksuele identiteit maar er kunnen wel conclusies worden getrokken die om actie vragen op het gebied van veiligheid en bescherming. Uit de cijfers van de politie over 2024 blijkt bijvoorbeeld dat:

- Personen uit de LHBTIQ+ gemeenschap in 2024 vaak werden geconfronteerd met discriminatie waarbij sprake is van uitlating in combinatie met geweld: bij een op de zes (16%) registreerde zaken waarbij sprake was van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid/identiteit ging het om geweld terwijl het gemiddelde bij alle zaken op 11% lag.
- Het bij een op de zeven (13%) geregistreerde incidenten en voorvallen van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid of identiteit ook ging om bedreiging. Het gemiddelde bij alle zaken lag op 10%.

Het bedreigen, intimideren en discrimineren van personen uit de LHBTIQ+ gemeenschap wordt in toenemende mate erkend als een maatschappelijk probleem dat breed moet worden aangepakt. Dit geldt zeker voor het geweld tegen transgender personen. Gegevens uit onderzoek, registraties van de politie en de ADV's en de dagelijkse ervaringen van de transgender personen met intimidatie, discriminatie en uitsluiting geven aan wat nodig is om hun leefsituatie en perspectief te verbeteren. Veel transgender personen voelen zich niet vrij om openlijk te zijn wie ze zijn en uiting te geven aan hun seksuele identiteit. Uit gegevens die een indicatie geven van de situatie blijkt het volgende:

- 45% van de transgender personen in Nederland geeft aan dat zij nooit of zelden open zijn over hun genderidentiteit. Bij de jongeren ligt het percentage iets hoger, namelijk 50%.
- Onder de jongeren vindt een minderheid dat leerlingen op hun school open kunnen zijn over hun seksuele oriëntatie.
- Een overgrote meerderheid van de transgender personen (88%) verbergt hun genderidentiteit voor collega's en sommigen nemen zelfs ontslag.
- Iets minder dan de helft van de transgender personen (45%) wordt geconfronteerd met verbaal geweld.
- De eenzaamheid, die door tweederde van de transgender personen wordt ervaren, wordt versterkt door ervaren problemen op het gebied van veiligheid, gezondheid, werk en inkomen⁶.

4.4 De wijze van discriminatie

In het registratiesysteem van de politie zijn acht wijzen van discriminatie, inclusief de categorie onbekend/overig, onderscheiden. De categorie uitlating is al jaren de meest voorkomende wijze van discriminatie. Jaarlijks gaat het om 60% tot ruim 66% van alle geregistreerde incidenten en voorvallen. In 2024 was bij 64% van de 1.389 registraties sprake van uitlating.

Op basis van een vergelijking van de cijfers die betrekking hebben op 2024 met de cijfers van 2023 kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Het aantal gevallen waarbij sprake was van discriminatie door uitlating in combinatie met geweld is toegenomen in 2024, zowel in kwantitatief opzicht als relatief (van 10% naar 11% van alle registraties).
- Bij 76% van de incidenten en voorvallen van discriminatie op grond van antisemitisme ging het om uitlating en bij 7% van het totaal om bedreiging.
- De door de politie geregistreerde discriminatie op grond van godsdienst gebeurde vooral door uitlating (bij 61% van de registraties) en bedreiging (10% van het totaal).

⁶ Oosterhout, E. van (2019), Overall op je hoede: geweld tegen transgender personen in Nederland, Amsterdam. Terpstra, F., L. Dekkers, S. Schers en S. Dekker (2022), Trans, intersekse en non-binaire mensen aan het werk in Nederland: een nationaal rapport.

Tabel 8: Door de politie geregistreerde incidenten en voorvallen naar de wijze van discriminatie in 2024 en 2023

VORM VAN DISCRIMINATIE	2024	2023
BEDREIGING	132	105
BEKLADDING	59	69
BESPUGEN	15	14
GEWELD	7	2
GEWELD, IN COMBINATIE MET UITLATING	155	119
PESTERIJ	26	710
UITLATING	894	753
VERNIELING	59	45
WEIGERING	11	9
OVERIG/ONBEKEND	31	17
TOTAAL	1.389	1.140

5 Collectieve meldingen in 2024

5.1 Inleiding

In 2024 hebben zes voorvallen of incidenten grote invloed gehad op het aantal meldingen over discriminatie. De aanleiding om daarover melding te doen kan verschillend zijn, maar over het algemeen gaat het om gebeurtenissen die verontwaardiging of bezorgdheid oproepen binnen de samenleving en in het bijzonder onder personen of groepen die zo'n gebeurtenis als een uiting van ongelijke behandeling ervaren.

De ADV's hebben op het landelijk niveau afspraken gemaakt die van belang zijn voor een adequate en effectieve opvang en behandeling van de betreffende meldingen. De collectieve meldingen worden, met het oog op de gemaakte afspraken, als volgt afgewikkeld:

- Alle binnengekomen meldingen worden conform het klachtenprotocol geregistreerd en de melders worden voorzien van informatie over de wet en mogelijkheden van de ADV.
- Op basis van de uitgewisselde en gedeelde informatie worden, waar nodig, binnen de landelijke vereniging van de ADV's afspraken gemaakt over vervolgstappen en over de wijze waarop de melders daarover worden geïnformeerd.

In 2024 heeft Stichting iDb in totaal 468 collectieve meldingen opgevangen, geregistreerd en behandeld. Waar mogelijk zijn vervolgstappen ondernomen om de ervaren ongelijke behandeling bespreekbaar te maken en daarop te acteren.

5.2 Terugkijkend op de zes gebeurtenissen in 2024

1

Het coronabeleid van de overheid

DISCRIMINATIEGROND

Niet-wettelijke grond

AARD

Omstreden behandeling, vijandige bejegening, bedreiging

TERREIN

*Collectieve voorziening en/of
Publieke/politieke opinie,
Horeca/amusement, Politie,
Sport/recreatie, Arbeid,
Commerciële dienstverlening, Privé*

De aanwezigheid van minister De Jonge van Binnenlandse Zaken tijdens de lancering van het landelijk meldpunt Discriminatie.nl op 9 januari 2024 maakte veel los bij personen die sommige maatregelen, die tijdens de coronapandemie werden genomen, als ingrijpend en discriminerend hadden ervaren. Als vicepremier en minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vervulde de heer De Jonge een belangrijke rol bij het doorvoeren van de maatregelen ten tijde van de coronapandemie en in die hoedanigheid was hij verantwoordelijk voor de bestrijding ervan. Tijdens de coronapandemie voelden veel mensen zich onrechtvaardig behandeld door de invoering van het coronatoegangsbewijs, welke leidde tot beperkingen in hun dagelijks leven. Stichting iDb registreerde alle 253 meldingen uit het werkgebied. De meldingen werden geregistreerd als ‘niet-wettelijke grond’: onderscheid op vaccinatiestatus valt niet onder een van de wettelijk verboden discriminatiegronden. Dit betekent echter niet dat de ervaring van discriminatie niet stevig gevoeld kan worden.

Veel melders gaven aan dat zij het overheidsbeleid als onrechtvaardig onderscheid tussen gevaccineerde en niet-gevaccineerde personen hebben ervaren en dat men zich, door de overheid en de samenleving, onder druk gezet voelde om zich te vaccineren, zelfs wanneer ze dat niet wilden. De verontwaardiging en dreiging werd ook versterkt door de toon van de boodschap van de overheid, zoals uitspraken van de toenmalige minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport:

“We blijven vaccineren. Dat doen we wijk voor wijk, deur voor deur, arm voor arm” en “We weten inmiddels vrij goed en vrij precies per postcode waar ze wonen”, hebben veel mensen opgevat als een bedreiging.

Er waren ook melders die weinig verwachtten van het melden van de ervaren ongelijke behandeling omdat men de ADV's als verlengstuk van de overheid ziet. Het lijkt alsof de melding werd gedaan om een signaal af te geven en uiting te geven aan het onbehagen en ongenoegen over het overheidsbeleid en aan het wantrouwen jegens instituties, zoals de melder zijn misnoegen als volgt uitte:

‘Ik weet al dat u niets met mijn melding gaat doen. Want deze site is alleen bedoeld voor [...] politiek correcte meldingen. Maar ik doe het toch. Zodat u niet kunt zeggen dat u niet op de hoogte was van de meest schandalige, meest grootschalige en meest misdadige discriminatie sinds de Tweede Wereldoorlog’.

Interventies:

1. Discriminatie.nl, de landelijke vereniging van de ADV's, heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op de hoogte gesteld van de omvang en aard van de binnengekomen meldingen en op de impact die de betreffende meldingen hebben gehad op het persoonlijk en sociaal maatschappelijk functioneren van personen en groepen die de maatregelen als stigmatiserend en discriminerend hebben ervaren.
2. In de reactie heeft de staatssecretaris benadrukt oog te hebben voor de grieven van de melders en aangegeven dat de overheid in de toekomst het nodige zal doen om negatieve effecten van maatregelen te beperken.
3. Stichting iDb heeft een notitie opgesteld en verspreid waarin handreikingen zijn gedaan op basis van de binnengekomen meldingen en opgevangen signalen.
4. Melders zijn door de ADV's geïnformeerd over de gelijke behandelingswetgeving en over de wijze waarop hun melding en signalen zullen worden opgepakt.

DISCRIMINATIEGROND
Ras
AARD
Vijandige bejegening
TERREIN
Media/reclame

In april 2024 deed mediapersoonlijkheid Johan Derksen in zijn televisiepraatprogramma een uitspraak over een Tweede Kamerlid die zich inzet voor de Friese taal en cultuur. Volgens de genoemde media persoonlijkheid heeft het lid van de Tweede Kamer geen recht van spreken omdat hij een donker huidskleur heeft en geen Fries is. Deze opmerking, waarover lacherig werd gedaan aan de tafel van het programma, was voor 1100 personen aanleiding om een klacht in te dienen bij de verschillende ADV's.

Stichting iDb registreerde 68 meldingen, waar onder de onderstaande:

“Johan Derksen vertelde op televisie dat Kamerlid Habtamu de Hoop geen recht heeft om over de Friese taal te praten, omdat hij er niet is geboren. Maar hij is opgegroeid op een boerderij in Wommels. Opgevoed door twee Friese ouders, waar hij kaatste, voetbalde, trekker reed, schaatste, molk en stront schepte. Wat is hij dus? Een trotse Fries! Puur racisme op nationale tv, goedgekeurd door Talpa.”

Discriminatie.nl heeft namens de aangesloten ADV's aangifte gedaan vanwege het belang om aan te kaarten hoe de uitspraken van de genoemde mediapersoonlijkheid verdeeldheid in de samenleving hebben veroorzaakt en personen met een migratieachtergrond of van kleur als minderwaardig neerzetten.

Na het beoordelen van de aangiftes en de uitspraken van de mediapersoonlijkheid komt het openbaar ministerie tot de conclusie dat zijn uitspraken in de betreffende uitzending beledigend zijn. Naar het oordeel van het openbaar ministerie is het Tweede Kamerlid neergezet als iemand die ongeschikt is om in de discussie rond subsidies voor de Friese taal een standpunt als parlementariër in te nemen, simpelweg vanwege zijn veronderstelde herkomst. Dat schendt volgens het openbaar ministerie zijn eer en goede naam. Het openbaar ministerie is daarnaast van mening dat de uitspraken niet bijdragen aan het maatschappelijke debat over subsidies voor de Friese taal. De opmerking was namelijk niet gericht op de inhoud van het onderwerp, maar op de huidskleur en afkomst van het Tweede Kamerlid. Het in twijfel trekken van de standpunten van een parlementariër vanwege zijn veronderstelde herkomst, wordt volgens het openbaar ministerie niet beschermd door de vrijheid van meningsuiting.

Daarnaast komt het openbaar ministerie tot de conclusie dat er geen sprake is van discriminatie van een groep. De uitspraken waren alleen gericht tegen het Tweede Kamerlid en niet tegen een groep waartoe het Tweede Kamerlid zou behoren. Het artikel in het wetboek dat over groepsbelediging gaat (art. 137c Sr), is daarom niet van toepassing.

Interventies:

1. Discriminatie.nl heeft in Friesland aangifte gedaan. Het openbaar ministerie beschouwt de uitingen als beledigend maar niet als een groepsbelediging. Omdat het Tweede Kamerlid zelf geen aangifte heeft gedaan is het Openbaar Ministerie niet overgegaan tot vervolging.
2. Omdat de gelijke behandelingswetgeving het maken van onderscheid op grond van ras door aanbieders van diensten en goederen verbiedt, heeft Discriminatie.nl Talpa, het omroepbedrijf dat verantwoordelijk is voor het betreffende programma, per brief geïnformeerd over de binnengekomen reacties en uitgenodigd voor een gesprek. Talpa gaf aan hier niet op in te gaan zolang het strafrechtelijk onderzoek loopt.
3. Door de informatie, die breed is verspreid, is de bekendheid vergroot over het feit dat het veel geclaimde recht op vrije meningsuiting geen vrijbrief is om personen te beledigen en te discrimineren.
4. Melders zijn door de ADV's geïnformeerd over de gelijke behandelingswetgeving en over de wijze waarop hun melding en signalen zullen worden opgepakt.

DISCRIMINATIEGROND

Godsdienst

AARD

Vijandige bejegening

TERREIN

Publieke/politieke opinie

In mei heeft een lid van de Tweede Kamer uitspraken op televisie gedaan die voor veel beroering hebben gezorgd binnen de moslimgemeenschap. De uitspraken werden gedaan tijdens een praatprogramma waarbij het kamerlid aanschoof om het hoofdlijnenakkoord van de nieuwe regering toe te lichten. Ze vertelde dat er strengere eisen zullen worden gesteld om de integratie te bevorderen en dat nieuwkomers tijdens de inburgeringscursus nadrukkelijk zullen worden geïnformeerd over de Holocaust.

Het kamerlid, dat later tot de regering is toegetreden, zei dat veel nieuwkomers uit landen met een islamitisch geloof komen en dat daar (in dit geval in de genoemde landen) jodenhaat bijna onderdeel is van de cultuur.

Bij Stichting iDb kwamen twaalf meldingen binnen als reactie op de uitspraken, waaronder van een melder die het volgende stelde:

‘Op televisie zegt ze dat mensen uit islamitische landen jodenhaat in hun cultuur hebben. Op mij komt het over alsof wij hier in Europa dus niet welkom zijn.’

Ze is haat aan het zaaien tegen moslims. Ze is aan het beweren dat jodenhaat, dus antisemitisme, bij moslims wordt meegegeven in de Islam... Moslims hebben de Holocaust niet veroorzaakt dus hou op met haatzaaien. We zijn allemaal mensen ongeacht geloof afkomst ras etc’.

Er is aangifte gedaan tegen en via verschillende kanalen is aandacht gevraagd voor de ontwrichtende werking van dergelijke uitspraken, vooral waar het gaat om de aanjagende werking daarvan op discriminatie van moslims.

Het openbaar ministerie heeft naar aanleiding van de aangiftes gesteld dat de uitspraken beledigend zijn en dat het kamerlid onvoldoende verantwoordelijkheid heeft genomen om te voorkomen dat haar uitspraken zouden kunnen aanzetten tot onverdraagzaamheid. Het betreffend kamerlid heeft zich volgens het openbaar ministerie schuldig gemaakt aan geroepsbelediging maar desondanks is besloten om niet over te gaan tot vervolging.

Dit besluit is onderbouwd door te stellen dat vervolging van het kamerlid in strijd zou zijn met de vrijheid van meningsuiting en dat vervolging andere politici ervan kan weerhouden hun mening te uiten.

Interventies:

1. Binnen Discriminatie.nl (de landelijke vereniging van de ADV's) zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop de binnengekomen meldingen het beste kunnen worden opgevangen en afgewikkeld alsook over de ondersteuning bij eventuele vervolgstappen.
2. Bij meldingen die niet anoniem waren binnengekomen zijn de melders geïnformeerd over relevante aspecten van bestaande wetgeving, over de vervolgstappen die zullen worden ondernomen en de wijze waarop signalen uit de binnengekomen meldingen zullen worden opgepakt.

In juni 2024 plaatste omroep Ongehoord Nederland een vacature waarin gezocht werd naar een journalistiek zwaargewicht: m/v, geen "x". Stichting iDb ontving 41 meldingen van mensen die deze tekst onnodig provocerend en kwetsend vonden en verontwaardigd waren over het openlijk discrimineren op basis van seksuele identiteit.

DISCRIMINATIEGROND

Geslacht

Begin februari 2025 is de directeur van de betreffende omroeporganisatie als verdachte door de politie verhoord vanwege aangiften over de vacaturetekst. Dit leidde tot kamervragen van drie Tweede Kamerleden van de PVV die dit geen juiste gang van zaken vonden.

AARD

Omstreden behandeling

Een melder benaderde Stichting iDb om het volgende voor te leggen: *'Er staat op een vacaturewebsite van Ongehoordnederland.nl een discriminerende vacature, waar expliciet gender diverse mensen/ non-binaire mensen worden buitengesloten. Ik kan hier dus niet op solliciteren....'*

TERREIN

Arbeid

Interventies:

1. De 41 meldingen zijn geregistreerd en er is binnen Discriminatie.nl afgestemd over een gedegen afwikkeling van het groot aantal meldingen.
2. De niet-anonieme melders zijn geïnformeerd over de bescherming die de gelijke behandelingswetgeving biedt tegen ongelijke behandeling op de arbeidsmarkt. De melders weten dat discriminatie bij sollicitaties is verboden en dat de wetgeving bescherming biedt tegen ongelijke behandeling op grond van geslacht.
3. Discriminatie.nl heeft het College voor de Rechten van de Mens om te oordelen of de vacature in strijd is met de gelijke behandelingswetgeving.

5 Oproep vogelaarscollectief

DISCRIMINATIEGROND

Ras

AARD

Omstreden behandeling

TERREIN

Sport/recreatie

Een oproep van vogelaarscollectief Flock Together zorgde voor ophef nadat het collectief, dat door personen van kleur wordt gevormd, uitsluitend mensen van kleur uitnodigde om mee te doen aan een natuurwandeling tijdens het International Literature Festival Utrecht. De oproep werd als discriminerend ervaren en was voor ruim 100 personen in het land aanleiding om een klacht in te dienen bij de verschillende ADV's. Twaalf meldingen kwamen uit de regio Haaglanden en Hollands Midden, waaronder de volgende:

'Ik wilde meedoen aan een wandeling in Utrecht en wilde mij daarvoor opgeven. In de omschrijving van de wandeling stond expliciet aangegeven dat je alleen mee mag doen als je "iemand van kleur bent'.

'Krijg het idee dat ik als witte man niet welkom ben, mag dat?'

Interventies:

1. Discriminatie.nl heeft contact opgenomen met het collectief en gewezen op het juridisch kader ten aanzien van de deelname criteria. Het collectief heeft openlijk excuses aangeboden en paste de tekst op de website van het festival aan.
2. Melders zijn door Stichting iDb geïnformeerd over het verbod op onderscheid op grond van ras, waaronder deze ervaring valt.
3. De actie vanuit de ADV en de daarop aangeboden excuses en aangepaste tekst zijn ook met de melders gedeeld.

DISCRIMINATIEGROND

Ras

AARD

Omstreden behandeling

TERREIN

Collectieve voorzieningen

In de hectiek die sterk werd beïnvloed door de vele discussies die in 2024 zijn gevoerd over integratie, participatie en uitsluiting, diende een lid van de Tweede Kamer een motie in om onderzoek te doen naar de normen en waarden van personen met een migratieachtergrond. Het kamerlid stelde eind november voor om gegevens over culturele en religieuze normen en waarden van Nederlanders met een migratieachtergrond bij te houden en te monitoren. De impliciete en de uitgesproken motieven om de motie in te dienen veroorzaakte verontwaardiging en onrust binnen de samenleving, vooral onder bevolkingsgroepen die door de betreffende motieven worden gestigmatiseerd en wegzet als tweederangsburgers.

Bij Stichting iDb kwamen 82 meldingen binnen over de ‘motie Becker’. De meldingen waren afkomstig van inwoners van vrijwel alle gemeenten binnen het verzorgingsgebied van Stichting iDb, namelijk alle gemeenten binnen de regio Haaglanden en Hollands Midden exclusief de gemeente Den Haag.

Volgens sommige melders lijkt het alsof het recht op gelijke behandeling niet meer geldt voor bepaalde bevolkingsgroepen. Anderen wijzen op de polariserende werking die de motie kan hebben tussen bevolkingsgroepen. *‘Door te impliceren dat normen en waarden van mensen met een migratieachtergrond apart gemonitord moeten worden, creëert deze motie een schadelijke wij-zij-tegenstelling. Dit leidt tot stigmatisering van een specifieke bevolkingsgroep, wat niet alleen discriminerend is, maar ook schadelijk voor de sociale cohesie.*

Interventies:

1. De maatschappelijke onrust als gevolg van de uitgesproken en minder uitgesproken intenties die bepalend zijn geweest voor het indienen van de motie en de gevoelens van onveiligheid en ervaringen van ongelijke behandeling zijn aangegrepen om samen met anderen te pleiten voor versterking van de rechtstaat en een brede aanpak van discriminatie.
2. Stichting iDb heeft een notitie opgesteld en breed verspreid om aandacht te vragen voor het volgende:
  - Stichting iDb heeft geen bezwaar tegen onderzoeken die worden uitgevoerd om maatschappelijke problemen gericht en goed onderbouwd aan te pakken, vooral wanneer dergelijke onderzoeken in het verlengde liggen van constructief geformuleerde doelen.
  - De motie is ingediend als onderdeel van een pakket van uitgesproken en minder uitgesproken maatregelen die gericht zijn op bepaalde bevolkingsgroepen, in dit geval burgers met een migratieachtergrond. Deze maatregelen zijn niet los te zien van het huidige klimaat binnen de samenleving waarbij sommige bevolkingsgroepen in de praktijk en vooral in de beeldvorming worden weggezet.
- De maatschappelijke onrust die na indiening van de motie is ontstaan mag worden opgevat als een sterk signaal omdat ongelijke behandeling van bevolkingsgroepen kan leiden tot ondermijning van de rechtsstaat en aantasting van het vertrouwen van burgers in instituties.
- Burgerrechten worden geschonden wanneer burgers of groepen van burgers door de overheid, instituties en anderen apart in de gaten worden gehouden.
- Stigmatiseren van bevolkingsgroepen vergroot maatschappelijke tegenstellingen en kan leiden tot (zelfgekozen) isolement en radicalisering.
3. Melders zijn door de ADV's geïnformeerd over de gelijke behandelingswetgeving en over de wijze waarop hun melding en signalen zullen worden opgepakt.

5.3 Conclusies en aanbevelingen

In dit stadium worden verschillende begrippen gehanteerd om de meldingen die in dit hoofdstuk zijn besproken en toegelicht te typeren. De termen ‘bulkmeldingen’ en ‘oneigenlijke meldingen’ doen geen recht aan de ernst van de grieven van personen en groepen die een dergelijke melding doen. Soms gaat het om personen die doorgaans geen melding meer doen van ervaren en gesignaleerde discriminatie omdat men op grond van eigen ervaring en ervaring van anderen weinig verwacht van de politie of een ADV. Door verruwing van de samenleving en anderen factoren die een aanjagende werking hebben op polarisering en maatschappelijke onrust, is men gaandeweg discriminatie gaan beschouwen als een maatschappelijk ongemak. Hierdoor zijn anderen geneigd om meldingen van discriminatie te bagatelliseren.

Stichting iDb typeert de betreffende meldingen als collectieve meldingen. Deze meldingen zijn om de volgende redenen van belang voor zowel de ADV's, de politie als de overheid en andere actoren die verantwoordelijkheid dragen, waar het gaat om het aanpakken en voorkomen van discriminatie:

- Collectieve meldingen bieden de mogelijkheid om nader inzicht te verkrijgen in weloverwogen en intuïtieve onrechtvaardigheidsoordelen onder personen en groepen binnen de samenleving. Een gedegen inzicht in de aard en omvang van de genoemde oordelen over ervaren onrechtvaardigheid biedt aanknopingspunt voor beleid dat gericht op het versterken en behouden van het sociaal maatschappelijk vertrouwen en het vertrouwen tussen burgers onderling.
- De bereidheid van burgers om melding te doen van gebeurtenissen die als grievend worden ervaren en groepen als minderwaardig wegzetten, geeft aan de ene kant een indicatie van het onbehagen, het ongenoegen en de (dreigende) onrust binnen de samenleving. Aan de andere kant wordt beroep gedaan op hulp en ondersteuning door instituties die binnen de strafrechtelijke keten en daarbuiten een bijzondere verantwoordelijkheid dragen op het gebied van discriminatiebestrijding. De signaleringsfunctie van de ADV's kan worden benut om bij te dragen aan versterking van het vertrouwen in instituties en de rechtsstaat.
- Door een betere omschrijving en normering van de taken die in het kader van de collectieve meldingen worden uitgevoerd, kunnen Stichting iDb en andere ADV's beter inzicht verschaffen in de relevantie van de genoemde meldingen, taken die worden uitgevoerd voor een betekenisvolle opvang en effectieve behandeling en in de kosten die daarmee gemoeid zijn.

Bijlagen

Bijlage 1: De door de ADV's geregistreerde incidenten en voorvallen in 2024, 2023 en 2022 naar gemeente van de melder en naar het aantal incidenten en voorvallen per 1.000 inwoners

GEMEENTE	INWONERS, 2024	AANTAL GEREGISTREERDE MELDINGEN			AANTAL GEREGISTREERDE MELDINGEN EN KLACHTEN PER 1.000 INWONERS (%)		
		2024	2023	2022	2024	2023	2022
ALPHEN AAN DEN RIJN	114.968	91	25	30	0,79	0,21	0,27
BODEGRAVEN-REEUWIJK	36.563	17	1	6	0,46	0,03	0,17
DELFT	109.573	105	43	50	0,96	0,42	0,48
DEN HAAG	566.221	660	228	213	1,17	0,41	0,38
GOUDA	75.826	110	35	25	1,45	0,48	0,34
HILLEGOM	22.453	25	5	2	1,11	0,22	0,09
KAAG EN BRAASSEM	29.167	17	13	6	0,58	0,45	0,22
KATWIJK	66.960	47	14	8	0,70	0,21	0,12
KRIMPENERWAARD	57.775	18	9	9	0,31	0,16	0,16
LEIDEN	130.181	126	51	46	0,97	0,40	0,37
LEIDERDORP	27.708	16	7	5	0,58	0,25	0,18
LEIDSCHENDAM-VOORBURG	78.246	67	25	22	0,86	0,32	0,29
LISSE	23.442	13	5	1	0,55	0,21	0,04
MIDDEN-DELFLAND	19.382	5	6	5	0,26	0,31	0,26
NIEUWKOOP	29.499	16	6	3	0,54	0,20	0,10
NOORDWIJK	45.732	35	9	9	0,77	0,20	0,20
OEGSTGEEST	25.939	16	8	13	0,62	0,31	0,52
PIJNACKER-NOOTDORP	57.948	53	20	11	0,91	0,35	0,20
RIJSWIJK	59.640	54	34	21	0,91	0,59	0,38
TEYLINGEN	38.472	23	2	9	0,60	0,05	0,24
VOORSCHOTEN	25.618	25	5	6	0,98	0,19	0,23
WADDINXVEEN	34.000	25	11	5	0,74	0,34	0,16
WASSENAAR	27.108	24	3	4	0,89	0,11	0,15
WESTLAND	115.984	49	11	13	0,42	0,10	0,12
ZOETERMEER	128.424	112	52	42	0,87	0,41	0,34
ZOETERWOUDE	9.731	8	2	0	0,82	0,21	0,00
ZUIDPLAS	47.826	29	5	10	0,61	0,11	0,22
BUITENLAND		1					
TOTAAL	2.004.386	1.787	635	574	0,89	0,32	0,30

Bijlage 2: De door de ADV's geregistreeerde incidenten en voorvallen in 2024 per gemeente, naar maatschappelijk terrein

GEMEENTE	DISCRIMINATIEGROND														
	ANTI-SEMITISME	ARBEIDSCONTRACT	ARBEIDSDUUR	BURGERLIJKE STAAT	GESLACHT	GODSDIENST	HANDICAP/CHRONISCHE ZIEKTE	LEEFTIJD	LEVENSOVERTUIGING	NATIONALITEIT	NIET-WETTELIJKE GRONDEN	ONBEKEND	POLITIEKE GEZINDHEID	HERKOMST/HUIDSKLEUR	SEKSUELE GERICHTHEID
ALPHEN AAN DEN RIJN					9	5	5	5			33			36	5
BODEGRAVEN-REEUWIJK					2		1				4			9	1
DELFT					12	5	8	3		2	22	3	2	50	6
DEN HAAG	13	5		2	64	66	36	13		62	78	58	2	264	34
GOUDA					12	10	6				19		2	60	11
HILLEGOM					2	1	3				10			8	1
KAAG EN BRAASSEM					1	1	1				6	1		9	
KATWIJK					1	10	3		1	1	15			18	
KRIMPENERWAARD					3		1				3			10	1
LEIDEN					22	9	3	6			27	1	1	60	7
LEIDERDORP					3	2	2				1			7	1
LEIDSCHENDAM-VOORBURG					7	7	6	2			18	1	1	26	3
LISSE							2			1	7			2	1
MIDDEN-DELFLAND											4			1	
NIEUWKOOP				1						1	9			5	1
NOORDWIJK					4					1	18			12	1
OEGSTGEEST					3	1				2	7		1	2	
PIJNACKER-NOOTDORP					10	2	4	1		2	14	1	1	19	1
RIJSWIJK					3	5	3			1	10	2		33	1
TEYLINGEN							2			1	8			12	
VOORSCHOTEN					1	3	1	1			14			6	1
WADDINXVEEN					2	2	1				8			13	
WASSENAAR					3	2	2				8	1	1	9	
WESTLAND					4	3	4				13			29	
ZOETERMEER			1	1	12	6	9	3		3	33	1		52	4
ZOETERWOUDE					1						3			4	
ZUIDPLAS					2	5	8				5			10	
BUITENLAND										1					
ONBEKEND															

Bijlage 3: De door de ADV's geregistreeerde incidenten en voorvallen in 2024 per gemeente, naar maatschappelijk terrein

GEMEENTE	TERREIN														TOTAAL	
	ARBEIDSMARKT	BUURT/WIJK	COLLECTIEVE VOORZIENINGEN	COMMERCIELE DIENSTVERLENING	HORECA/AMUSEMENT	HUISEVESTING	MEDIA/RECLAME	ONBEKEND	ONDERWIJS	OPENBARE RUIMTE/PUBIEK DOMEIN	OVERIG	POLITIE/OM/VREEMDELINGENPOLITIE	PRIVÉSFEER	PUBIEKE/POLITIEKE OPINIE		SPORT/RECREATIE
ALPHEN AAN DEN RIJN	18	2	28	4	5	3	6	1	4	2	1	5	2	7	3	91
BODEGRAVEN-REEUWIJK	2	1	6			1	3		2	1		1				17
DELFT	18	2	32	8	2	3	7	6	3	8		2	1	10	3	105
DEN HAAG	122	47	142	60	35	17	57	45	26	18	26	9	15	13	28	660
GOUDA	9	1	32	4	2	3	11		4	13		3		26	2	110
HILLEGOM	6	1	8		1	1	3			1		1		3		25
KAAGEN BRASSEM	1		7	1	1		2		2				1	2		17
KATWIJK	4	2	12	5	3		4		3	5			1	2	6	47
KRIMPENERWAARD	3		1	2			3	4		2				2	1	18
LEIDEN	27	7	31	6	13	2	8	1	3	11		1	3	10	3	126
LEIDERDORP	4		3				4		1	1			3			16
LEIDSCHENDAM-VOORBURG	14	4	27	6			4		1	3		2	1	3	2	67
LISSE		1	6	2	1			1		1				1		13
MIDDEN-DELFLAND			3											2		5
NIEUWKOOP			7	2	1	1						1		2	2	16
NOORDWIJK	5	1	16	3		1		1	1				1	4	2	35
OEGSTGEEST	5		5	1					1	1				2	1	16
PIJNACKER-NOOTDORP	4	2	27	6	1	1	2	1	2	1		1	1	3	1	53
RIJSWIJK	12	4	13	4	1		4		1	6		2	2	5		54
TEYLINGEN	1	2	10	1	1	1	3					1	1	1	1	23
VOORSCHOTEN	3		10	3		1	3		2				1	1	1	25
WADDINXVEEN	3	4	10	1					1	3				1	2	25
WASSENAAR	3	2	8	2			1			1		2		2	3	24
WESTLAND	8	4	13	2	4	1	7		1	2		1	2		4	49
ZOETERMEER	22	4	44	8	7		8		6	2	1	1	2	2	5	112
ZOETERWOUDE			3	1	1	1	2									8
ZUIDPLAS	4	1	8	5	1		4					1		4	1	29
BUITENLAND				1												1
ONBEKEND																
TOTAAL	298	92	512	138	80	37	146	60	64	82	28	37	34	108	71	1.787

Bijlage 4: De door de ADV's geregistreeerde incidenten en voorvallen in 2024 per gemeente, naar de aard van de discriminatie

GEMEENTE	BEDREIGING	GEWELD	OMSTREDEN BEHANDELING	OVERIG	VIJANDIG BEJEGENING	ONBEKEND
ALPHEN AAN DEN RIJN	9	3	59		30	
BODEGRAVEN-REEUWIJK	1	1	8		8	
DELFT	6	5	65		38	
DEN HAAG	38	12	290		330	28
GOUDA	10	4	52		52	
HILLEGOM	1		16		9	
KAAG EN BRAASSEM	1	1	9		7	
KATWIJK	6		27		16	
KRIMPENERWAARD			6		12	
LEIDEN	11	3	77	1	53	
LEIDERDORP			10		7	
LEIDSCHENDAM-VOORBURG	6	3	47		18	
LISSE	2	1	10		2	
MIDDEN-DELFLAND			3		2	
NIEUWKOOP	3		10		6	
NOORDWIJK	4		26		7	
OEGSTGEEST	2		11		4	
PIJNACKER-NOOTDORP	2		43		10	
RIJSWIJK	7	2	22	1	28	
TEYLINGEN	2		14		9	
VOORSCHOTEN	3		20		5	
WADDINXVEEN	2	2	16		8	
WASSENAAR	1		16		9	
WESTLAND	2	2	29		20	1
ZOETERMEER	3	2	84	2	29	
ZOETERWOUDE			6		2	
ZUIDPLAS			19		10	
BUITENLAND			1			
ONBEKEND						

Bijlage 5: De door de ADV's geregistreeerde incidenten en voorvallen in 2024, naar discriminatiegrond en maatschappelijk terrein

GROND	TERREIN															
	ARBEIDSMARKT	BUURT/WIJK	COLLECTIEVE VOORZIENINGEN	COMMERCIELE DIENSTVERLENING	HORECA AMUSEMENT	HUISVESTING	MEDIA/RECLAME	ONBEKEND	ONDERWIJS	OPENBARE RUIMTE/PUBIEK DOMEIN	OVERIG	POLITIE/OM/VD*	PRIVÉSFEEER	POLITIEKE GEZINDHEID	PUBLIEKE/POLITIEKE OPINIE	SPORT/RECREATIE
ANTISEMITISME	1	3					4		1	1			3		1	
ARBEIDSCONTRACT	4			1												
ARBEIDSDUUR	1															
BURGERLIJKE STAAT		1	1			1										
GESLACHT	116	4	9	13	12	3	2	2	3	5	1	1	2		4	4
GODSDIENST	22	9	15	9	2	2	19	3	12	11	1	1	3		33	3
HANDICAP/CHRONISCHE ZIEKTE	23	4	30	24	5	2	1	4	9	1	1	3	2		1	3
LEEFTIJD	26	1	1	3	1			1		1						
LEVENSOVERTUIGING	1															
NATIONALITEIT	9	10	7	12	1	4	15	6	5			1	1		4	3
NIET-WETTELIJKE GRONDEN	7	7	242	20	31	11	3	7	2	5		7	3		34	18
ONBEKEND	24	4	6	4		2		19	2	1		3	3			1
POLITIEKE GEZINDHEID	2		1						1			2			4	1
HERKOMST/HUIDSKLEUR	83	58	182	60	36	17	117	18	33	45	1	19	18		41	38
SEKSUELE GERICHTHEID	9	14	9	6	4	2	5	2	1	23			2		1	2

Bijlage 6: De wijze waarop de ADV's de geregistreerde incidenten en voorvallen in 2024 hebben behandeld, per gemeente

GEMEENTE	2024 GEKOZEN KLACHTBEHANDELING							
	ADVIES EN INFORMATIE	ALLEEN REGISTRATIE	BEÏNVLOEDING BELEID	BEMIDDELING	BIJSTAAN IN PROCEDURES	DOORVERWIJZING	EIGEN ONDERZOEK ADV	OVERIG
ALPHEN AAN DEN RIJN	46	41		7		3		1
BODEGRAVEN-REEUWIJK	13	2		3		4		
DELFT	60	43		4		12		
DEN HAAG	197	278	2	2	5	13		22
GOUDA	57	48	1	8		7		1
HILLEGOM	14	8		3		3		
KAAG EN BRAASSEM	8	9				2		
KATWIJK	21	23	1	3		4		
KRIMPENERWAARD	7	9		2				2
LEIDEN	69	50		8	1	12		2
LEIDERDORP	12	1		4		2		
LEIDSCHENDAM-VOORBURG	42	24	1	3		8	1	
LISSE	4	9				2		
MIDDEN-DELFLAND	1	4				1		
NIEUWKOOP	9	7	1			2		
NOORDWIJK	16	18	1			2		
OEGSTGEEST	10	6				1		
PIJNACKER-NOOTDORP	32	21	1			1		
RIJSWIJK	34	17		3		10		
TEYLINGEN	14	8		3		3		
VOORSCHOTEN	12	12		2				
WADDINXVEEN	11	13	2			4		
WASSENAAR	13	9	1	2		4		
WESTLAND	24	21	3	6		4		1
ZOETERMEER	68	40	1	8	2	16		
ZOETERWOUDE	6	2		1				
ZUIDPLAS	14	10		5		5		
BUITENLAND	1			1				
ONBEKEND								

Bijlage 7: De door de politie geregistreerde incidenten en voorvallen in 2024, 2023 en 2022, naar gemeente en naar het aantal incidenten en voorvallen per 1.000 inwoners

GEMEENTE	INWONERS, 2024	AANTAL GEREGISTREERDE MELDINGEN			AANTAL GEREGISTREERDE MELDINGEN PER 1.000 INWONERS		
		2024	2023	2022	2024	2023	2022
ALPHEN AAN DEN RIJN	114.968	57	53	30	0,50	0,46	0,27
BODEGRAVEN-REEUWIJK	36.563	5	6	6	0,14	0,17	0,17
DELFT	109.573	84	73	47	0,77	0,69	0,45
DEN HAAG	556.221	593	498	418	1,07	0,88	0,76
GOUDA	75.826	94	75	43	1,24	1,00	0,58
HILLEGOM	22.453	8	10	6	0,36	0,45	0,27
KAAG EN BRAASSEM	29.167	14	11	12	0,48	0,38	0,44
KATWIJK	66.960	36	15	11	0,54	0,23	0,17
KRIMPENERWAARD	57.775	25	23	17	0,43	0,40	0,30
LEIDEN	130.181	125	82	75	0,96	0,65	0,60
LEIDERDORP	27.708	6	7	2	0,22	0,25	0,07
LEIDSCHEIDAM-VOORBURG	78.246	38	31	24	0,49	0,40	0,31
LISSE	23.442	9	7	3	0,38	0,30	0,13
MIDDEN-DELFLAND	19.382	6	3	4	0,31	0,15	0,21
NIEUWKOOP	29.499	7	9	4	0,24	0,31	0,14
NOORDWIJK	45.732	21	10	15	0,46	0,22	0,34
OEGSTGEEST	25.939	5	4	2	0,19	0,16	0,08
PIJNACKER-NOOTDORP	57.948	27	18	8	0,47	0,31	0,14
RIJSWIJK	59.640	47	39	28	0,79	0,67	0,51
TEYLINGEN	38.472	8	12	4	0,21	0,31	0,11
VOORSCHOTEN	25.618	4	5	3	0,16	0,19	0,12
WADDINXVEEN	34.000	20	19	4	0,59	0,58	0,13
WASSENAAR	27.108	9	10	15	0,33	0,37	0,56
WESTLAND	115.984	45	40	29	0,39	0,35	0,26
ZOETERMEER	128.424	75	71	45	0,58	0,56	0,36
ZOETERWOUDE	9.731	0	1	2	0,00	0,11	0,23
ZUIDPLAS	47.826	21	8	17	0,44	0,17	0,38
TOTAAL	2.004.386	1.389	1.140	874	0,69	0,57	0,45

Bijlage 8: De door de politie geregistreerde incidenten en voorvallen in 2024 per gemeente, naar discriminatiegrond

GEMEENTE	ANTISEMITISME	GESLACHT	GODSDIENST	HANDICAP	HERKOMST/HUIDSKLEUR	SEKSELE GERICHTHEID	ONBEKEND/OVERIG	TOTAAL
ALPHEN AAN DEN RIJN	12		4		22	13	6	57
BODEGRAVEN-REEUWIJK					1	4		5
DELFT	14	1	2	1	32	23	11	84
DEN HAAG	112	4	38	2	247	154	36	593
GOUDA	10	2	2	1	39	21	19	94
HILLEGOM	2				2	2	2	8
KAAG EN BRAASSEM	2				6	3	3	14
KATWIJK	10		1		17	4	4	36
KRIMPENERWAARD	2	2	2		16	2	1	25
LEIDEN	24	3	3		63	29	3	125
LEIDERDORP	2		1	1	1		1	6
LEIDSCHENDAM-VOORBURG	3		1		18	13	3	38
LISSE					4	2	3	9
MIDDEN-DELFLAND	1				4	1		6
NIEUWKOOP	1		1		2	2	1	7
NOORDWIJK					11	5	5	21
OEGSTGEEST					3	1	1	5
PIJNACKER-NOOTDORP	1				17	4	5	27
RIJSWIJK	10		5	1	11	16	4	47
TEYLINGEN			1	1	4	1	1	8
VOORSCHOTEN			1		3			4
WADDINXVEEN	1	1		2	10	5	1	20
WASSENAAR	2				4	1	2	9
WESTLAND	4		2		28	6	5	45
ZOETERMEER	9	3	4		33	21	5	75
ZOETERWOUDE								
ZUIDPLAS	3	1	1		10	2	4	21

Bijlage 9: De door de politie geregistreerde incidenten en voorvallen in 2024 per gemeente, naar de aard van de discriminatie

GEMEENTE	BEDREIGING	BEKLADDING	BESPUGEN	GEWELD	GEWELDIGM UITLATING	PESTERIJ	UITLATING	VERNIELING	WEIGERING	ONBEKEND/OVERIG	TOTAAL
ALPHEN AAN DEN RIJN	3	5	1	1	8	2	34	3			57
BODEGRAVEN-REEUWIJK	1						4				5
DELFT	6	5			11		53	6	2	1	84
DEN HAAG	63	13	11	3	56	6	406	18	3	14	593
GOUDA	7	8			7		62	9		1	94
HILLEGOM	1	1					5	1			8
KAAG EN BRAASSEM		1			1		9	1		2	14
KATWIJK	2	1	1		5	2	22	1		2	36
KRIMPENERWAARD	3	1			1	2	17			1	25
LEIDEN	17	2	1		17	1	81	4	2		125
LEIDERDORP	1					1	3	1			6
LEIDSCHENDAM-VOORBURG	5	1		1	8	1	20	1		1	38
LISSE	1					1	5	2			9
MIDDEN-DELFLAND	1				1		4				6
NIEUWKOOP		1			1		5				7
NOORDWIJK		3			3		15				21
OEGSTGEEST					2		3				5
PIJNACKER-NOOTDORP	3	2	1		1		17	1		2	27
RIJSWIJK	5	4			4	2	25	4		3	47
TEYLINGEN	1	1			2	1	3				8
VOORSCHOTEN					2		1				4
WADDINXVEEN	1	1			4	2	11		1		20
WASSENAAR		1		1	2	1	3	1	1		9
WESTLAND	1	1			7	1	29	4		2	45
ZOETERMEER	9	6		1	8	3	43	1	2	2	75
ZOETERWOUDE											0
ZUIDPLAS	1	1			4		14	1			21

Bijlage 10: De door de politie geregistreerde incidenten en voorvallen in 2024 per grond, naar de aard van de discriminatie

GROND	BEDREIGING	BEKLADDING	BESPUGEN	GEWELD	GEWELD I.C.M. UITLATING	ONBEKEND/OVERIG	PESTERIJ	UITLATING	VERNIELING	WEIGERING	EINDTOTAAL
ANTISEMITISME	16	9	4		11	3	1	170	11		225
GESLACHT	4			1	2		1	7		2	17
GODSDIENST	7	1	1		9	3	3	42	1	2	69
HANDICAP						1	2	5		1	9
ONBEKEND/OVERIG	2	37		1		7	2	42	35		126
HERKOMST/HUIDSKLEUR	61	10	3	2	79	16	13	412	6	6	608
SEKSUELE GERICHTHEID	42	2	7	3	54	1	4	216	6		335
EINDTOTAAL	132	59	15	7	155	31	26	894	59	11	1389

Bijlage 11: De Toelichting op gebruikte bronnen en gegevens in dit rapport

Deze bijlage bevat een toelichting op de bronnen waaruit voor dit rapport is geput. Daarbij wordt ingegaan op de aard van de informatie en de interpretatie van deze gegevens.¹

1 Klacht- en incidentregistraties

In Nederland zijn er diverse officiële instanties die de taak hebben om meldingen, klachten, incidenten of zaken van discriminatie te registreren, zoals de politie, het Openbaar Ministerie (OM), het College voor de Rechten van de Mens, antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) en het meldpunt Onlinediscriminatie.nl. Daarnaast zijn er belangenorganisaties die discriminatieklachten registreren (bijv. COC, Transgender Netwerk Nederland, CIDI) en meer generieke klachtinstanties zoals de Nationale Ombudsman of de klachtcommissie van een instelling.

In dit rapport zijn klacht- en incidentregistraties, voor zover regionaal beschikbaar, kwantitatief opgenomen. Daarnaast zijn enkele casusbeschrijvingen toegevoegd.

Vergelijkbaarheid van klacht- en incidentregistraties

De gegevens van instanties die klacht- en incidentregistraties over discriminatie bijhouden zijn niet gelijksoortig en kunnen daarom niet bij elkaar worden opgeteld. Instanties hebben verschillende uitgangspunten, taken en procedures en hun registraties zijn hierop ingericht. Dit betekent dat zij andere typen situaties registreren en andere categorieën hanteren in hun registratiesystemen. Daarnaast zijn er verschillen tussen de gebruikte definities van bepaalde termen en tussen registratieprotocollen. De informatie uit de verschillende hier gebruikte bronnen dient daarom als complementair te worden gezien.

1.1 Meldingen en klachten bij een antidiscriminatievoorziening (ADV)

Mensen die discriminatie hebben ervaren of hebben waargenomen kunnen hiervan melding maken of een klacht indienen bij een ADV. Sinds de invoering van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) in 2009 dient elke gemeente zijn burgers toegang te bieden tot een ADV en de ontvangen meldingen jaarlijks te rapporteren aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Meldingen en klachten bij ADV's betreffen allerlei discriminatiegronden. Daarbij kan het zowel om gronden gaan die wettelijk zijn vastgelegd in het strafrecht of de gelijkebehandelingswetgeving (bijvoorbeeld ras of seksuele gerichtheid), als om gronden die niet in de wet zijn opgenomen (zoals uiterlijk). Meldingen kunnen betrekking hebben op een incident of situatie die tegen een persoon is gericht (de melder of iemand anders). Maar ook op een gebeurtenis die niet tegen specifieke personen is gericht, zoals een artikel in de media of een regeling die voor een bepaalde groep nadelig uitpakt. Bij de registratie van meldingen bij ADV's staat het perspectief van de melder centraal. Van de geregistreerde meldingen bij een ADV is niet per definitie juridisch of objectief aangetoond dat er sprake was van discriminatie.

¹ Voor een uitgebreidere toelichting op discriminatiegegevens zie: Dinsbach, W. en Van Bon, S. (2012) *Gegevens en informatie over discriminatie: Onderzoekmethodes en beschikbare bronnen in Nederland*, Rotterdam: Art.1, kenniscentrum discriminatie Nederland.

Alle meldingen worden geregistreerd, tenzij onvoldoende gegevens beschikbaar zijn of de melding geen betrekking heeft op (ervaren) discriminatie. Meldingen bij de ADV's Stichting iDb en Discriminatie.nl/Den Haag zijn in dit rapport opgeteld en verwerkt in tabellen en grafieken.

Stichting iDb screent ook personeelsadvertenties op mogelijke discriminatie. Indien een dergelijke advertentie discriminerende eisen bevat, wordt dit geregistreerd en, waar mogelijk, vervolgstappen ondernomen zoals het benaderen van ondernemingen die de betreffende advertenties hebben geplaatst en verstrekken van informatie zodat men in het vervolg conform de gelijke behandelingswetgeving kan handelen. Over deze registraties wordt niet in dit rapport gerapporteerd.

1.2 Incidenten geregistreerd door de politie

Discriminatie kan strafbaar zijn. In het strafrecht komt discriminatie op twee manieren voor: enerzijds zijn er de specifieke discriminatieartikelen, waarin discriminatoire uitlatingen (137c t/m e Sr) en discriminerende uitsluiting strafbaar zijn gesteld (137g en 429quater Sr). Anderzijds kan er bij commune ('gewone') delicten (zoals mishandeling, brandstichting of bedreiging) sprake zijn van een discriminatoir aspect. Een mishandeling of brandstichting kan bijvoorbeeld gepleegd zijn met een discriminatoir motief.

Slachtoffers, getuigen of mensen die weet hebben van een incident waarbij discriminatie in het spel was, kunnen hiervan melding of aangifte doen bij de politie. Ook kunnen politiefunctionarissen uit eigen beweging proces-verbaal opmaken, wanneer zij getuige of zelf slachtoffer van discriminatie zijn.

Alle meldingen en aangiften die de politie ontvangt en die mogelijk discriminatie betreffen zoals vastgelegd in het strafrecht, worden in principe geregistreerd. De Aanwijzing Discriminatie (2018A009) van het Openbaar Ministerie verplicht de politie bovendien om alert te zijn op eventuele discriminatoire aspecten bij commune delicten en ook deze te registreren. Politieagenten registreren meldingen en aangiften in het bedrijfsprocessensysteem BVH.

Sinds 2014 doorzoekt de Nationale Politie de BVH landelijk naar incidenten met een (mogelijk) discriminatoir karakter, zodat hierover gerapporteerd kan worden. Dit wordt gedaan met behulp van een zoekprogramma dat, aan de hand een query (zoekopdracht), mogelijk relevante aangiften en meldingen uit de BVH haalt. Materiedeskundigen van de Nationale Politie screenen het resultaat van deze query, om het kaf van het koren te scheiden. Niet elke zaak die met de query wordt gevonden heeft namelijk daadwerkelijk met discriminatie te maken. De discriminatiezaken worden door de materiedeskundigen van aanvullende informatie voorzien over de discriminatiegrond, de wijze van discriminatie en of het slachtoffer een werknemer met een publieke functie betrof. In 2016 zijn ten opzichte van 2015 enkele verbeteringen doorgevoerd, zo was er over de incidenten van 2015 nog geen locatie bekend.

1.3 Verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens

Mensen die discriminatie hebben ervaren op school of bijvoorbeeld op hun werk, kunnen het College voor de Rechten van de Mens (voorheen de Commissie Gelijke Behandeling) verzoeken om een oordeel uit te spreken over de kwestie. Het College is bevoegd om situaties te toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving. Dit betekent dat de situatie waarover een oordeel wordt gevraagd betrekking moet hebben op de discriminatieterreinen en –gronden die in deze wetgeving zijn opgenomen. Als het College de klacht mag behandelen wordt een onderzoek gestart, waarna een zitting volgt en het College uitspraak doet en bepaalt of er al dan niet sprake is van discriminatie (zie ook paragraaf 2 van deze bijlage). Soms komt het niet tot een zitting, bijvoorbeeld omdat er bemiddeling plaatsvindt of omdat een verzoeker het verzoek intrekt. Alle verzoeken die het College ontvangt worden geregistreerd. Het College rapporteert hierover in het jaarverslag.

Overzichten van de instroom van verzoeken om een oordeel, die zijn ingediend door bewoners van gemeenten in de regio's Haaglanden en Hollands Midden, en de daarbij door het College uitgesproken oordelen zijn door het College ter beschikking gesteld voor dit rapport.

Stichting iDb is verantwoordelijk voor de interpretatie van en teksten over de regionale data die door het College zijn aangeleverd.

2 Juridisch getoetste situaties

Een klein deel van alle discriminatie-ervaringen die ergens zijn gemeld wordt juridisch getoetst. Dat wil zeggen dat door een bevoegde instantie wordt vastgesteld of discriminatie in juridische zin heeft plaatsgevonden. In Nederland is het College voor de Rechten van de Mens (voorheen de Commissie Gelijke Behandeling) bevoegd om te toetsen of er sprake is van wettelijk verboden onderscheid op basis van de gelijkebehandelingswetgeving. In zijn jaarverslag rapporteert het College over de oordelen die in het voorliggende jaar zijn uitgesproken. Ten behoeve van dit rapport heeft het College een overzicht beschikbaar gesteld van uitgesproken oordelen ten aanzien van verzoeken die waren ingediend door personen uit de regio's Haaglanden en Hollands Midden.

Ook rechters kunnen zaken toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving of het strafrecht en beoordelen of discriminatie in juridische zin heeft plaatsgevonden. Gegevens hierover zijn vooralsnog echter niet regionaal beschikbaar.

Het recht op gelijke behandeling vormt één van de pijlers van het maatschappelijk verkeer tussen burgers onderling en tussen burgers en de overheid. De bescherming van burgers tegen discriminatie is noodzakelijk voor het functioneren en het beschermen van de rechtsstaat, de sociale samenhang en de onderlinge maatschappelijke verhouding.

Uit: Memorie van toelichting / Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen, mei 2008.